

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

RELIGIE

Clasele V-VIII

CULTUL GRECO-CATOLIC

București, 2017

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Religie – cultul greco-catolic* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a V-a – a VIII-a, învățământul gimnazial. Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar – în conformitate cu *Planurile-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial* aprobate prin OMENCS nr. 3590/05.04.2016.

Programa disciplinei *Religie* este elaborată potrivit modelului de proiectare curriculară centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul gimnazial, care descrie așteptările exprimate față de elev la sfârșitul învățământului gimnazial, prin raportare la cerințele exprimate în *Legea educației naționale nr. 1/ 2011* cu completările și modificările ulterioare, precum și prin raportare la caracteristicile de dezvoltare a elevilor.

Structura programei școlare de *Religie* include, pe lângă nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale;
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- Conținuturi;
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte diverse.

Competențele generale vizează achizițiile elevului dobândite la ora de *Religie* pe parcursul întregului învățământ gimnazial. Acestea contribuie în mod direct la realizarea profilului de formare al elevului din ciclul gimnazial, reflectă în mod adecvat specificul domeniului educației religioase și reprezintă o etapă formativă superioară în raport cu competențele dezvoltate pe parcursul învățământului primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale și se formează pe durata unui an școlar. Acestea sunt adecvate la nivelul de dezvoltare al elevilor, au rol în orientarea evaluării performanței acestora și oferă cadrul pentru proiectarea demersului didactic.

Pentru dezvoltarea competențelor specifice, în programă sunt propuse **exemple de activități de învățare** variate, cu rol de orientare a strategiilor didactice ce urmează a fi dezvoltate de profesori. Acestea valorifică contexte de învățare formală, nonformală și informală, vizează activitatea elevilor (nu a profesorului) și au rol de a stimula participarea activă a acestora la propria învățare. Profesorul are libertatea să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare.

Conținuturile învățării constituie decupaje didactice relevante, necesare elevilor pentru dobândirea competențelor specifice. La nivelul fiecărei clase, programele prezintă o ofertă curriculară care include aspecte de învățătură creștină, elemente de morală religioasă aplicată și aspecte de viață comunitară.

Sugestiile metodologice oferă clarificări pentru elementele de noutate ale programei și includ exemple de strategii didactice, repere pentru proiectarea demersului didactic, precum și elemente de evaluare continuă. De asemenea, sugestiile metodologice fac trimitere la o diversitate de contexte de învățare și la modalități de personalizare a demersului didactic (prin referiri la interese speciale de cunoaștere, specificul diferitelor comunități, adaptarea la nevoi speciale de învățare).

Pentru a asigura un cadru coerent în predarea *Religiei*, programa școlară propune un set de elemente comune pentru toate cultele din România ce au drept de predare a propriei religii în sistemul de învățământ: lista competențelor generale, o parte dintre competențele specifice și o serie de exemple de activități de învățare și partea generală a sugestiilor metodologice. Listele de competențe specifice și de conținuturi sunt elaborate de către fiecare cult, permițând orientarea către teme relevante pentru fiecare dintre acestea.

Competențe generale

- 1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței**
- 2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase**
- 3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase**

CLASA a V-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a V-a

1.1. Explicarea rolului personalităților din Vechiul Testament în planul mântuirii

- *lecturarea unor texte biblice, remarcând credința și încrederea unor personalități biblice*
- *realizarea unor portrete ale personalităților biblice: verbal, în scris, prin desen*
- *participarea la dialog pe tema rolului/ importanței lui Avraam în istoria mântuirii și a fiecărui om în planul lui Dumnezeu*

1.2. Descrierea unor aspecte specifice credinței proprii, utilizând concepte din domeniul religiei și istoriei religiei

- *implicarea în conversații despre roadelor sacramentelor în general, a Botezului și Mirului în special*
- *prezentarea și discutarea unor cazuri reale care solicită exprimarea opiniilor personale cu privire la modalitatea de a răspunde Poruncii iubirii*
- *povestirea unor evenimente biblice/istorice în urma vizionării unor filme din viața Bisericii primare*

1.3. Identificarea mesajului moral-religios din texte variate (religioase, biblice, literare etc.)

- *utilizarea de dicționare pentru înțelegerea sensului unor termeni specifici religioși*
- *prezentarea unor evenimente biblice desprinzând mesajul religios*
- *descrierea celebrărilor liturgice legate de sacramente în general, a Botezului și Mirului în special*
- *analizarea unor texte biblice cu relevanță pentru valori religioase, precum prietenie, ascultare de Dumnezeu, iertare, rugăciune*

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a V-a

2.1. Exprimarea unor aprecieri personale privind semnificația morală a comportamentului diferitelor persoane din textele biblice studiate

- *prezentarea textului biblic și rezonanța acestuia în trăirea personală, în familie și societate*
- *alcătuirea unor proiecte individuale/in echipă care să reflecte semnificația religioasă personală a chemării de a trăi ca fii ai lui Dumnezeu*

2.2. Cunoașterea unor reguli de comportament moral-religios în diferite contexte de viață, pornind de la exemple practice

- *elaborarea unui regulament al clasei care are ca fundament valorile religioase*
- *elaborarea unui proiect personal de comportament moral-religios*
- *realizarea unor miniproiecte pe diferite aspecte din viața unor persoane biblice și analizarea comportamentelor pozitive*
- *prezentarea unor filme religioase și desprinderea unor modele de comportament în societate și familie*

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a V-a

3.1. Evidențierea elementelor definitorii ale propriei identități religioase, prin raportare la diferite alte forme de manifestare a faptului religios

- *vizionarea unor secvențe de film pentru identificarea evenimentelor religioase în istoria Bisericii*
- *utilizarea hărții pentru localizarea diverselor evenimente din istoria Bisericii primare*
- *prezentarea unor lucrări de artă legate de istoria Bisericii primare*

Clasa a V-a

3.2. Analizarea responsabilităților față de sine și față de comunitate, prin raportare la valorile moral-religioase

- exerciții de identificare a virtuților unor personalități vechi testamentare și evidențierea actualității acestora
- redactarea unor rugăciuni personale/comunitare pentru a răspunde iubirii lui Dumnezeu cu iubire și pentru a păstra haina albă a botezului
- dezbateri despre legătura dintre credință și comportamentul față de aproapele
- studierea unor cazuri privind asumarea de responsabilități în cadrul grupurilor (familie, prieteni, colegi, parohie etc.), ca semn al iubirii față de Dumnezeu

3.3. Prezentarea modului de celebrare a diferitelor sărbători și tradiții religioase, în viața personală și în comunitățile de apartenență

- participarea la celebrări liturgice în zilele de sărbătoare
- exerciții de identificare a obiectelor de cult/ icoanelor/ veșmintelor folosite în celebrări liturgice și a părților componente ale unui locaș de cult
- elaborarea unor proiecte individual sau în echipă, cu teme în relație cu marile sărbători creștine (Nașterea Domnului, Învierea Domnului etc.)
- vizite la diferite obiective istorice, Muzeul satului, mănăstiri

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi *
Dumnezeu revelat omului ca iubire milostivă	<ul style="list-style-type: none">• Biblia, Cuvântul lui Dumnezeu (Dumnezeu se face cunoscut omului prin Sfânta Scriptură; definirea Bibliei/Sfintei Scripturi; sinonime; împărțirea actuală a Bibliei – Vechiul și Noul Testament; enumerarea câtorva cărți la care se face referire în programă)• Om, creat după chipul lui Dumnezeu (Dumnezeu, creatorul a tot ce există; omul, încununarea creației, făcut după chipul lui Dumnezeu: suflet nemuritor, voință liberă, rațiune; omul așezat în Paradis – semnificație)• Om, pierde Paradisul pământesc (libertatea de a alege, ispita, păcatul; consecințele păcatului strămoșesc: pierderea Paradisului pământesc – ruperea armoniei cu Dumnezeu, cu semenii și cu întreaga creație)• Dumnezeu intervine în istorie – patriarhul Abraham (scopul chemării lui Abraham și răspunsul de credință dat de acesta; semnificația jertfei lui Isaac; promisiunea făcută lui Abraham: un neam mare, o țară, izvor de binecuvântare pentru toate neamurile; legământul cu Abraham)• Dumnezeu vestește Noul Legământ – Profetul Ieremia (Ier 31,31-33; vestirea lui Mesia; identitatea lui Mesia; Noul Legământ îl înlocuiește pe cel vechi)• Cristos, împlinirea Legământului (neputința omului de a ajunge singur la comuniunea cu Dumnezeu; împlinirea planului de mântuire; explicarea termenului mântuire – refacerea prieteniei cu Dumnezeu; fericirea omului prin Cristos – Mt 5, 3-12; Lc 1,48)
Răspunsul omului dat iubirii lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none">• Învățătura lui Isus despre chemarea omului (Isus și tânărul bogat din Lc 10,25: interpretarea textului biblic și actualizarea temei cu aplicare la viața personală)• Porunca iubirii față de Dumnezeu și față de aproapele (chemarea la iubire; a iubi ca Dumnezeu; trimitere la un text biblic, la alegere; prezentarea Decalogului)• Răspunsul dat lui Dumnezeu prin credință, speranță și iubire (porunca I din Decalog: unicitatea lui Dumnezeu; păcate împotriva poruncii I)• Respectul față de numele lui Dumnezeu (semnificația numelui; numele lui Dumnezeu în Sfânta Scriptură; respectul, ca atitudine de noblețe; păcate împotriva poruncii a II-a)

Viața omului în Cristos	<ul style="list-style-type: none"> • Botezul – semnificația, celebrarea și roadele Sacramentului Botezului (semnificația și celebrarea sacramentului; rolul Botezului; participare; trăire: Mc.16,16) • Mirul – semnificația, celebrarea și roadele Sacramentului Mirului (semnificație și celebrare; rolul Mirului; viața în Spiritul Sfânt: Fapte 2,2-5)
Omul creștin în mijlocul semenilor	<ul style="list-style-type: none"> • Nașterea Bisericii (Fapte 2,2-4: comunitatea lui Isus condusă de Spiritul Sfânt: primii creștini) • Persecuțiile împotriva creștinilor (martirii primelor veacuri: cauzele persecuțiilor, atitudinea martirilor în fața călăilor, exemple de martiri) • Libertatea Bisericii (Împăratul Constantin și sfânta Elena; edictul de la Milano; dezvoltarea Bisericii în libertate) • Crezul creștin (de la Sfânta Scriptură la adevăruri formulate; primele concilii ecumenice: Niceea 1, Constantinopol 1, Calcedon) • Sfânta Fecioară Maria (cultul Sfintei Fecioare Maria și instaurarea acestuia) • Sfinții Părinți (perioada patristică: definire, delimitare, exemplificări – sfântul Ioan Gură de Aur, sfântul Vasile cel Mare, sfântul Ambrozie, sfântul Augustin etc.)

* Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. Aspectele detaliate în paranteză oferă o perspectivă de abordare a fiecărui element de conținut.

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VI-a

1.1. Explicarea unor aspecte din viața și activitatea Mântuitorului Isus Hristos, pe baza textelor din Vechiului Testament

- *lecturarea unor profeții legate de viața Mântuitorului*
- *dialog pe baza textelor biblice pentru a înțelege legătura dintre Noul și Vechiul Legământ*
- *vizionarea și comentarea unor filme care ilustrează diferite aspecte legate de euharistie (momente importante, cântări, rituri etc.)*
- *alcătuirea unor fișe cu aspecte de asemănări și deosebiri între mană și euharistie*
- *realizarea unei machete cu Nașterea lui Isus*

1.2. Integrarea conceptelor religioase în prezentarea orală sau în scris a unor evenimente religioase, istorice, culturale studiate

- *redactarea unor texte/compuneri pornind de un eveniment biblic sau învățătura/cuvintele Mântuitorului*
- *dezbaterea unor texte biblice în vederea înțelegerii istoriei planului lui Dumnezeu de mântuire*
- *explicarea unor termeni/noțiuni biblice în evenimente religioase, istorice, culturale studiate*
- *realizarea unor compuneri personale legate de marile sărbători creștine*

1.3. Selectarea de informații adecvate din surse și mijloace variate de informare, pentru prezentarea unor fapte și evenimente cu relevanță moral-religioasă

- *vizionarea unor secvențe de film pentru identificarea unor evenimente religioase din istoria Bisericii;*
- *exerciții de descriere a unor obiecte liturgice și precizarea semnificației acestora*
- *prezentarea unui documentar din Țara Sfântă legat de instituirea Euharistiei*
- *explicarea unor lucrări de artă religioasă care ilustrează Euharistia, cu ajutorul profesorului sau a unor specialiști în domeniul artei religioase*

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VI-a

2.1. Identificarea unor modele spirituale, în diferite texte (biblice, religioase, laice etc.) studiate.

- *realizarea unor portrete spirituale de sfinți/ martiri ai Bisericii*
- *dialoguri pe diferite teme: Isus, model de iubire; Isus, Fiul lui Dumnezeu; Isus, model de umanitate*
- *analizarea unor texte biblice studiate, din perspectiva rezonanței acestora în trăirea personală, în familie și societate*
- *prezentarea unor filme religioase în relație cu temele studiate și desprinderea unor modele de comportament în familie și societate*

2.2. Relaționarea pozitivă cu colegii în vederea rezolvării unor situații-problemă, a unor activități caritative, sarcini de învățare, utilizând reguli de comportament moral-religios

- *elaborarea unui proiect personal de comportament moral-religios*
- *alcătuirea unor proiecte individuale/in echipă care să reflecte semnificația religioasă personală a evenimentelor biblice*
- *prezentarea vieții unor sfinți și analizarea comportamentelor pozitive*
- *dezbaterea unor situații concrete din viața copiilor legate de comportament în școală, în familie, în societate*

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VI-a
<p>3.1. Analizarea modurilor de manifestare a diversității religioase în viața personală, a grupurilor și a comunității de apartenență</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizionarea unor secvențe de film pentru identificarea evenimentelor religioase în istoria Bisericii - utilizarea hărții pentru localizarea diverselor locuri și evenimente din istoria Bisericii - prezentarea unor lucrări de artă legate de istoria Bisericii primare <p>3.2. Exprimarea de opinii personale cu privire la idei, fapte și evenimente spirituale din viața proprie și a comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - redactarea unor rugăciuni personale/comunitare pentru intenții personale/comunitare - dezbateri despre legătura dintre credință și comportamentul față de aproapele/implicarea socială - completarea unor jurnale cu mărturii personale/comunitare ale trăirii de credință <p>3.3. Analizarea rolului diferitelor sărbători și tradiții religioase în viața personală și a comunității, cu identificarea elementelor de specificitate pentru diferite comunități</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizarea de vizite la diferite obiective istorice/religioase și participarea la celebrări liturgice - explicarea semnificației obiectelor de cult/ icoanelor/ veșmintelor folosite în celebrări liturgice - redactarea unor compuneri despre sărbători, tradiții religioase arătând importanța lor în viața personală

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi *
Dumnezeu revelat omului ca iubire milostivă	<ul style="list-style-type: none"> • Omul, creat cu trup muritor și suflet nemuritor (omul, unitate de trup și suflet; trupul, templu al Duhului Sfânt; respectul față de trup; sufletul nemuritor) • Consecințele păcatului de neascultare (ruperea legăturii cu Dumnezeu, cu semenii, cu lumea înconjurătoare; suferința, moartea; generalizarea păcatului; promisiunea mântuirii) • Noe și potopul (Gn 7-9; Noe ascultă de Dumnezeu; salvarea prin ascultare; legământul cu Noe și cu toată creația; jertfa de recunoștință) • Dumnezeu, prezent în istoria poporului ales (patriarhul Iacob, tatăl celor 12 triburi ale lui Israel; valoarea binecuvântării; schimbarea numelui) • Profetul Mihea (un suflet nou și o inimă nouă; eșecuri ale poporului ales; profeții aduc speranță; vestirea lui Mesia: Mi 5,1-4) • Cristos îl face cunoscut pe Tatăl (In 12,45-48; Isus este Fiul Tatălui ceresc și îl face cunoscut pe Tatăl său, iubitor de oameni)
Răspunsul omului dat iubirii lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none"> • Isus desăvârșește Legea (rolul legii în Vechiul Testament; atitudinea lui Isus în fața legii, Mt 5,17;) • Sfințirea zilei Domnului (sabatul sau duminica; originea și semnificația zilei Domnului; duminica: celebrare și sfințire, odihnă, iubire și bucurie; păcatele împotriva poruncii a III-a a lui Dumnezeu) • Sfințirea zilelor de sărbătoare (semnificația zilelor de sărbătoare; atitudinea creștinului) • Sfânta Liturghie (celebrare: jertfă și prezență; comuniune; părțile Sfintei Liturghii) • Semnificația gesturilor liturgice (explicarea riturilor și a simbolurilor liturgice; fidelitate și ascultare în practica liturgică)
Viața omului în Cristos	<ul style="list-style-type: none"> • Euharistia – instituirea și roadele ei (Cina cea de taină; hrana Cuvântului; hrana euharistică) • Cultul euharistic (atitudinea creștinului față de Sfântul Sacrament: adorația euharistică: rugăciune de preamărire, de mulțumire, de iubire, de ispășire, de cerere)

Omul creștin în mijlocul semenilor	<ul style="list-style-type: none"> • Organizarea Bisericii în Evul Mediu (prezentare succintă a situației Bisericii în secolele V-XV: creștinismul, caracteristică esențială a civilizației europene; Biserica și statul; organizarea de tip roman în Biserică; rolul Bisericii în convertirea popoarelor migratoare; invazia arabă; lupta cu ereziile) • Viața monahală (inițiatorii vieții monahale: Pahomie, sfântul Vasile, sfântul Benedict; diversitatea carismelor) • Marea schismă și urmările ei (cadrul istoric pentru separarea Bisericii din 1054 și urmările ei) • Implicarea Bisericii în viața socială (slujirea lui Isus; grija pentru copii și tineri; îngrijirea bolnavilor: primele spitale, orfelinate și școli)
---	--

* Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. Aspectele detaliate în paranteză oferă o perspectivă de abordare a fiecărui element de conținut.

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VII-a

1.1. Analizarea importanței lucrării lui Dumnezeu în viața Bisericii și în devenirea spirituală a omului, pe baza textelor biblice.

- exerciții de analizare comparativă a raportului dintre milostivirea lui Dumnezeu și răspunsul omului din textele biblice
- dezbateri asupra conștiinței, ca glas al lui Dumnezeu în suflet, din textele biblice și experiența personală
- vizionarea unor filme biblice care ilustrează chemarea lui Dumnezeu și răspunsul omului în viața de credință

1.2. Sintetizarea de asemănări și deosebiri între diferite modalități de manifestare a vieții religioase.

- dezbateri asupra mărturisirii păcatelor, pornind de la textele biblice, experiența Bisericii de azi și a elevilor
- descoperirea modalităților de manifestare a vieții religioase astăzi, comparativ cu timpul comunismului
- implicarea în mici acțiuni caritative din iubire față de Dumnezeu și față de aproapele, împreună cu elevi de diferite confesiuni

1.3. Analizarea unor modalități de comunicare a unui mesaj moral-religios (literatură, artă), în propria religie și în alte sisteme de credințe

- dezbateri asupra respectului față de viață, trup și curăție
- compuneri personale în urma discuțiilor legate de respectul adolescentului față de familie și autorități
- discuții asupra rolului mass-media în promovarea credinței în societatea contemporană
- realizarea unui proiect (de exemplu o prezentare power-point), în urma participării într-un pelerinaj

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VII-a

2.1. Evidențierea rolului modelelor în viața personală și socială, pornind de la exemple de viață creștină și/sau de la experiențe din realitatea cotidiană

- vizionarea unor filme documentare din viața Bisericii și exprimarea concluziilor personale în scris
- analizarea unor modele de viață de sfinți și găsirea unor modele de trăire creștină
- discuții asupra respectului față de trup și chemarea la curăție

2.2. Formularea unor opinii personale privind aplicarea normelor moral-creștine în viața personală și a grupurilor de apartenență, în relație cu normele civice.

- discuții asupra raportului morală/religie pe texte biblice
- exerciții de argumentare a nevoii de aplicare a normelor creștine și a celor civice în diferite contexte cu relevanță religioasă (de exemplu, vizitarea unei biserici, organizarea unei serbări religioase, organizarea unor acțiuni caritative pentru persoane aflate în dificultate etc.)
- lecturarea unor texte biblice referitoare la comportamentul creștinului față de persoanele aflate în dificultate
- realizarea unui proiect personal de comportament moral

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VII-a
<p>3.1. Argumentarea importanței respectului pentru diversitate și a comunicării între persoane, grupuri diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - discuții asupra respectului față de părerea celuilalt în comunicarea între persoane - discuții asupra mărturisirii și trăirii credinței în orice situație - dezbateri asupra unor modele de viață caritativă, ca expresie a iubirii față de Dumnezeu și semenii <p>3.2. Manifestarea reflecției critice asupra unor aspecte teoretice și practice, prin raportarea la valori moral-religioase</p> <ul style="list-style-type: none"> - argumentarea necesității implicării creștinilor în apărarea vieții și a familiei - vizionarea unor filme și materiale ilustrative din activitatea și misionară a Bisericii - dezbateri despre roadele și modul de celebrare a sacramentelor de vindecare <p>3.3. Argumentarea importanței participării fiecărei persoane la viața spirituală a comunității, ca membru activ al acesteia</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizarea de dezbateri pe tema implicării Bisericii în apărarea vieții și a familiei - participarea la discuții asupra participării/implicării în viața spirituală a Bisericii - vizionarea unor filme din activitatea misionară a Bisericii

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi *
Dumnezeu revelat omului ca iubire milostivă	<ul style="list-style-type: none"> • Conștiința, glasul lui Dumnezeu în om (Sfânta Scriptură și conștiința; educarea conștiinței; sufocarea conștiinței) • Cain și Abel (<i>Gn 4, 1-16</i>; libertate și responsabilitate) • Dumnezeu lucrează în istoria poporului ales – Iosif și frații săi (Iosif, vândut de frații săi; Iosif, imagine a lui Cristos: cel drept care suferă nedreptate) • Moise, omul lui Dumnezeu (scopul chemării lui Moise; Moise mijlocitor între Dumnezeu și popor; Cristos, noul Moise) • Profetul Isaia (7-12: cartea lui Emanuel) • Cristos, model de ascultare (agonia lui Isus în Grădina Măslinilor: <i>Lc 22, 39-46</i>; Mesia; Fiul Omului și Fiul lui Dumnezeu; viața veșnică)
Răspunsul omului dat iubirii lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none"> • Regăsirea lui Isus în Templu (<i>Lc 2, 41-52</i>; conștiința lui Isus, de împlinire a voinței Tatălui; familia lui Isus; efort personal și har) • Respectul față de părinți și autorități (porunca a IV-a; chemați să fim împreună; respectul reciproc; îndatoririle părinților față de copii și ale copiilor față de părinți, profesori, preoți, autorități; păcatele împotriva poruncii a IV-a) • Respectul față de viață (porunca a V-a: darul vieții, respectul față de trup și de suflet; păcatele împotriva poruncii a V-a; viața ca dar; viața trăită ca slujire; viața împlinită) • Respectul față de trup și chemarea la curăție (porunca a VI-a; trupul și viața; virtutea curăției; iubirea curată; păcatele împotriva poruncii a VI-a; necurăția ucide) • Purificarea gândurilor și a inimii (porunca a IX-a: conținut și păcate; instinctele; fascinația libertinajului; dobândirea libertății; ce înseamnă a fi stăpân pe sine)
Viața omului în Cristos	<ul style="list-style-type: none"> • Spovada – celebrarea și roadele Sacramentului Pocăinței (darul Jertfei lui Isus și al iertării; bucuria reconcilierii; explicarea sacramentului; denumiri similare; simboluri; <i>In 20,23</i>) • Maslul – celebrarea și roadele Ungerii bolnavilor (<i>Iac 5, 13-15</i>; Isus, tămăduitorul; diferite boli și diferite tratamente; vindecare și mântuire)

Omul creștin în mijlocul semenilor	<ul style="list-style-type: none"> • Răspândirea creștinismului pe alte continente (America de Nord, Asia, Australia) • Biserica în perioada modernă (prezentare generală introductivă, sec XV-XX: de la conciliul Tridentin, la Vatican II) • Mișcări de reformă (reforma protestantă: Luther, Calvin, Henric al VIII-lea și reforma catolică – Conciliul Tridentin: realizări) • Dezvoltarea vieții religioase (noile ordine religioase: preoții regulari, societatea lui Isus, capucinii) • Unirea bisericilor orientale cu Roma – sec XIII-XIX (Conciliul Lateran, Conciliul de la Florența; urmările spiritual-cultural și politice la români) • Relația dintre stat și Biserică în epoca modernă (Revoluția franceză și consecințele ei asupra Bisericii; Napoleon și Pius al VII-lea)
---	--

* Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. Aspectele detaliate în paranteză oferă o perspectivă de abordare a fiecărui element de conținut.

CLASA a VIII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VIII-a

1.1. Argumentarea importanței asumării modelului iubirii milostive a lui Dumnezeu, ca suport al împlinirii lumii

- *lecturarea unor texte biblice, raportat la planul iubirii milostive lui Dumnezeu cu omenirea*
- *dezbatere asupra asumării modelului Iubirii Milostive din texte biblice – concluzii personale și comunitare*
- *comentarea din texte biblice a sacramentului căsătoriei și analizarea textelor celebrării*

1.2. Formularea de argumente pentru susținerea unor idei, fapte, evenimente cu relevanță moral-religioasă

- *analizarea și argumentarea „Fericirilor” din Predica de pe munte*
- *dezbaterea și argumentarea chemării personale în planul lui Dumnezeu*
- *formularea argumentelor din Sfânta Scriptură și din experiența Bisericii pentru căsătorie, sacramentul preoției, viața consacrată*

1.3. Compararea unor moduri de comunicare a unui mesaj religios, prin valorificarea corelațiilor interdisciplinare

- *dezbaterea unor teme din viața Bisericii cu argumentarea istorică, lingvistică, artistică etc.*
- *analizarea mesajului religios din lucrări de artă – pictură, sculptură, muzică*
- *vizionarea și comentarea unor secvențe de film documentar despre locurile și evenimentele biblice importante din Țara Sfântă*

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VIII-a

2.1. Identificarea de argumente pentru susținerea nevoii de modele în plan personal și social

- *analizarea vieții lui Isus ca model unic de dăruire de sine pentru mântuirea lumii*
- *elaborarea unor proiecte legate de rolul sfinților ca modele pentru viața personală și comunitară*
- *organizarea unor dezbateri în urma vizionării unor secvențe din filme cu tematică religioasă: „Binecuvântă fii închisoare”, „Viața Sfântului Pavel”, în relație cu valorile studiate*

2.2. Asumarea de responsabilități specifice în contexte școlare și extrașcolare de colaborare cu ceilalți, respectând diversitatea grupului, inclusiv cea religioasă

- *implicarea în acțiuni de practicare a carității față de persoane sau grupuri defavorizate, din iubire*
- *participarea în mod organizat la sărbătorile religioase celebrate în comunitate cu asumarea responsabilităților date de calitatea de creștin*
- *dezbateri asupra responsabilității de a răspunde cu iubire iubirii lui Dumnezeu*

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VIII-a

3.1. Argumentarea rolului valorilor spirituale comune ale oamenilor, ca factor de comuniune și de rezolvare a situațiilor problematice ce apar în viața cotidiană

- *reflecții asupra respectului față de semenii și față de bunurile lor, ca factor de comuniune*
- *analizarea valorilor proclamate de Isus în predica de pe munte raportate la viața cotidiană*
- *dezbateri pentru realizarea proiectului de comportament creștin – civilizat al clasei, respectând diversitatea religioasă*

Clasa a VIII-a

3.2. Evaluarea calităților personale care susțin propriul potențial de devenire/reușită, în relație cu valorile moral-religioase

- *exerciții de autoevaluare a propriilor valori și a rolului acestora în propria devenire*
- *analizarea unor cazuri prezentate în mass-media în acord/dezacord cu virtuțile necesare pentru trăirea după modelul familiei din Nazaret*
- *dezbateri pe diferite teme de interes pentru elevi: curajul de a trăi în adevăr și iubire, iubirea și prietenia, instincte și dorințe, deschiderea sufletului spre Dumnezeu etc.*

3.3. Implicarea în activități și proiecte individuale și de grup, centrate pe teme de viață spirituală a comunității

- *deschiderea unor expoziții de icoane românești realizate de elevi cu ocazia Marilor sărbători religioase*
- *analizarea unor studii de caz, pornind de la situații concrete de personalități care și-au valorificat propriul potențial, în lumina credinței*
- *organizarea unor întâlniri ale tinerilor, pornind de la modele din diferite comunități, în parteneriat școală-familie-biserică*
- *implicarea în acțiuni de voluntariat la nivelul școlii și al comunității*

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi *
Dumnezeu revelat omului ca iubire milostivă	<ul style="list-style-type: none">• Omul, creat bărbat și femeie (omul – bărbat și femeie, unitate și complementaritate; căsătoria în planul lui Dumnezeu; iubirea, temeiul vieții)• Istoria lui Rut (relatarea episodului biblic, cu accent pe tema căsătoriei; importanța fidelității în relațiile de familie; binecuvântarea lui Dumnezeu)• Istoria lui Tobia (suferința și rugăciunea; suferința celui drept; Dumnezeu ascultă rugăciunea, tămăduiește bolile și dă fericire celor credincioși; căsătoria întemeiată pe rugăciune)• Dumnezeu pregătește Noul Popor – Sfântul Ioan Botezătorul (Rolul lui Ioan Botezătorul ca înaintemergător; <i>Is 40,3; Mc 1,3</i>; chemarea la pocăință)• Sfânta Familie din Nazaret (relatarea nașterii; relația dintre membrii familiei din Nazaret, bazată pe iubire și ascultare; Familia din Nazaret, model de familie umană; planul divin)• Isus Cristos – Fiul lui Dumnezeu și al omului (natura divină și natura umană a lui Isus)
Răspunsul omului dat iubirii lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none">• Predica de pe munte – Fericirile (explicarea textului din <i>Mt 5,1-12</i>; fericirea evanghelică în contrast cu fericirea profană; cuvântul lui Dumnezeu este fericirea omului)• Adorarea lui Dumnezeu (definirea termenului; cultul diferit adus lui Dumnezeu de cel adus Sfintei Fecioarei Maria și sfinților; modalități de realizare a adorației)• Respectul față de bunurile aproapelui (porunca a VII-a a lui Dumnezeu; conținut și păcate; omul este administrator al bunurilor, nu stăpân; respectarea aproapelui și a bunurilor sale)• Ordonarea dorințelor interioare (porunca a X-a a lui Dumnezeu, conținut și păcate; dorințe și instincte; valoarea lor; educarea lor)• Trăirea în adevăr (porunca a VIII-a a lui Dumnezeu: conținut și păcate; forme ale adevărului; a trăi în adevăr; a da mărturie despre adevăr)
Viața omului în Cristos	<ul style="list-style-type: none">• Preoția – celebrarea și roadele Sacramentului Preoției (<i>Lc 22,19</i>; preoția ca dar divin; preoția sacerdotală; preoția botezuală)• Căsătoria – celebrarea și roadele Sacramentului Căsătoriei (<i>Mt 19,6 și Ef 5,25-26; 31-32</i>; nunta din Cana; rolul sacramentului; trăirea căsătoriei creștine)

<p>Omul creștin în mijlocul semenilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Începuturile creștinismului în spațiul românesc (dovezi arheologice ale existenței creștinismului în spațiul românesc încă din perioada apostolică; martirii din Dobrogea, votivum-ul de la Biertan, Sfântul de Remesiana) • Contribuția Bisericii Catolice la dezvoltarea culturii și a spiritualității în România (învățământul catolic în țările române; școala ardeleană; personalități importante care au contribuit la dezvoltarea culturii și civilizației românești; Samuel Micu Klein; Gheorghe Șincai; Timotei Cipariu; episcopul Netzhammer; Vladimir Ghika; Anton Durcovici) • Reîntoarcerea la catacombe (persecuție și consecințe: închiderea școlilor și a mănăstirilor catolice, confiscarea bunurilor; interzicerea catehezei tinerilor; interzicerea legăturii cu Roma; desființarea Bisericii greco-catolice) • Martirii Bisericii (episcopii și preoții martiri în închisorile comuniste; modele de trăire a credinței; cei șapte episcopi greco-catolici martiri; episcopul Anton Durcovici; monseniorul Vladimir Ghica; episcopul Marton Aron; alternativele și alegerile celor arestați; victoria finală)
--	---

* Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. Aspectele detaliate în paranteză oferă o perspectivă de abordare a fiecărui element de conținut.

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare, oferind idei și soluții posibile pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei *Religie*.

Actuala programă școlară de *Religie* promovează principiile învățării centrate pe elev, prin focalizarea actului educațional pe experiențele, capacitățile și nevoile elevilor cu relevanță pentru domeniul moral-religios. Centrarea pe elev presupune o învățare activă (în care elevul este direct implicat în rezolvarea de sarcini de lucru), contextuală (în care noile achiziții din învățământul gimnazial se construiesc pornind de la baza de cunoștințe din învățământul primar), socială (prin faptul că promovează cooperarea și colaborarea între elevi pentru rezolvarea sarcinilor de învățare și pentru punerea în practică a valorilor moral-religioase) și responsabilă (prin faptul că elevul este susținut pentru implicarea activă și pentru asumarea de responsabilități în învățare și ca membru al comunității).

Strategii didactice

Ora de *Religie* solicită utilizarea unui cadru metodologic variat, care să îmbine strategii didactice tradiționale și moderne deopotrivă, astfel încât acestea să devină căi pentru dezvoltarea capacității elevilor de comunicare și de reflecție asupra propriei deveniri, pentru crearea unui cadru educațional bazat pe valorile moral-religioase, pentru dezvoltarea de atitudini precum încrederea, atitudinea pozitivă față de sine și față de alții, respectul pentru diferență.

De asemenea, strategiile didactice au rolul de a implica activ pe elevi în propria învățare, de a oferi acestora variate contexte de activitate cu rol de motivare pentru propria dezvoltare, de a evidenția caracterul actual al valorilor moral-religioase.

Strategiile de predare-învățare recomandate în activitățile didactice la disciplina *Religie* vizează cu precădere:

- strategii inductive, bazate pe analiza și valorificarea diferitelor contexte concrete de viață – prin: analiza unor atitudini și comportamente manifeste (exemple din texte biblice, religioase, literare; exemple din viața cotidiană); identificarea unor norme și principii moral-religioase în situații date; analiza unor exemple de respectare sau de încălcare a normelor moral-religioase; analiza rolului modelelor în viața personală și a comunității;
- strategii bazate pe învățarea prin descoperire – pornind de la diferite suporturi concret-senzoriale: seturi de imagini, icoane, ilustrații cu conținut religios-moral, fotografii care reflectă aspecte din viața religioasă proprie și din cea a familiei, imagini ce fac referire la acțiuni și elemente liturgice;
- strategii interactive, bazate pe conversație, discuții în grup, dezbateri, interviuri, tehnici ale gândirii critice – pentru identificarea modalităților de aplicare în viața cotidiană a diferitelor valori religioase; pentru evidențierea trăsăturilor morale ale unor persoane; pentru exersarea formulării de argumente sau contraargumente cu privire la un punct de vedere;
- strategii de învățare problematizată – prin implicarea elevilor în rezolvarea unor situații-problemă ce apar în grupurile de apartenență sau la nivelul comunității, pornind de la relaționarea acestora cu valorile moral-religioase;
- strategii bazate pe lecturarea de texte variate – pentru a facilita dezvoltarea vocabularului cu termeni din domeniul religios și pentru a le susține interesul față de aprofundarea mesajului textului revelat;
- strategii care valorifică jocul de rol și dramatizarea – pentru construirea unor situații de învățare în care elevii sunt puși în variate contexte de interacțiune, de evaluare critică, de reflecție asupra unor situații de viață cotidiană, de dezvoltare a creativității și a abilităților socio-emoționale;
- strategii de învățare bazată pe proiect – ce își propune implicarea elevilor în activități de grup, în vederea realizării de investigații pe o temă dată sau la alegere cu relevanță moral-religioasă; proiectele pot fi realizate la nivel de grup de elevi/clasă/școală/comunitate. Temele proiectelor vor fi relaționate cu conținuturile din programa școlară și pot viza: teme specifice disciplinei *Religie*, teme interdisciplinare sau teme legate de sărbători religioase ale comunității.

Aplicarea diferitelor strategii didactice presupune alternarea diferitelor forme de organizare a activității (individuală, în grupuri mici, frontal) și utilizarea unor resurse de învățare variate: texte (biblice, religioase, literare); imagini (icoane, planșe ilustrative); softuri educaționale, CD-uri, DVD-uri; prezentări online, adaptate competențelor și conținuturilor propuse; site-uri cu informații relevante pentru domeniul religiei.

Alegerea strategiilor de învățare presupune efortul profesorului pentru personalizarea demersului didactic, fapt care înseamnă proiectarea activităților de predare-învățare în acord cu nevoi și interese specifice. Ca urmare, în acord cu prevederile *Legii educației naționale nr. 1/2011* cu completările și modificările

ulterioare, profesorul decide cum va utiliza procentul de 25% din timpul alocat disciplinei (de exemplu, activități de predare-învățare adaptate la nevoi speciale de învățare, la interese speciale de cunoaștere, la specificul cultural și religios al comunității).

Abordarea conținuturilor

Abordarea conținuturilor presupune o atitudine flexibilă a profesorului de religie, prin accentul pus pe: valorificarea experiențelor de viață ale elevilor; accentuarea caracterului aplicativ al conținuturilor, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală; abordări diferențiate ale conținuturilor învățării, în acord cu experiențele elevilor și cu contextul social în care trăiesc aceștia; realizarea de conexiuni între *Religie* și alte discipline de studiu.

Conținuturile propuse în programa școlară nu reprezintă teme de lecții, ci unități tematice. Numărul de conținuturi de pe parcursul unui an școlar permite: abordarea unor conținuturi pe parcursul mai multor ore, în funcție de complexitatea acestora, de nivelul clasei de elevi, de particularitățile comunității; abordarea unor teme sau aspecte suplimentare, cu rol de adaptare a orei de religie la specificul clasei de elevi/ a comunității.

Ordinea abordării conținuturilor nu este una prestabilită prin programa școlară. Profesorul are libertatea de a planifica în manieră personalizată ordinea în care va prezenta temele, în acord cu logica firească a domeniului și cu specificul vieții religioase a comunității, precum și în relație cu teme de la alte discipline de studiu.

Din punct de vedere al specificului domeniului teologic, s-a utilizat următoarea matrice de dezvoltare a conținuturilor:

- pentru fiecare an de studiu s-a ales o temă centrală: „Dumnezeu Tatăl” (clasa a V-a), „Prin Cristos la Tatăl” (clasa a VI-a), „Prin Cristos la Duhul Sfânt” (clasa a VII-a), „Sfânta Treime” (clasa a VIII-a);
- la nivelul fiecărei clase, tema centrală a fost abordată din perspectiva a patru domenii, centrate pe: aspecte de învățătură creștină („Dumnezeu revelat omului ca iubire milostivă”), aspecte de morală religioasă aplicată („Răspunsul omului dat iubirii lui Dumnezeu”; „Viața omului în Cristos”), aspecte de viață comunitară („Omul creștin în mijlocul semenilor”).

Domenii de conținut	Clasa a V-a Dumnezeu Tatăl	Clasa a VI-a Prin Cristos la Tatăl	Clasa a VII-a Prin Cristos la Duhul Sfânt	Clasa a VIII-a Sfânta Treime
Dumnezeu revelat omului ca iubire milostivă	Omul chemat la fericire	Omul chemat să-l cunoască și să-l iubească pe Dumnezeu	Omul chemat să-l asculte pe Dumnezeu	Omul chemat la mântuire
Răspunsul omului dat iubirii lui Dumnezeu	Înțelegerea chemării	Asumarea chemării; viața cu Dumnezeu	Perseverența în trăirea chemării	Împlinirea chemării
Viața omului în Cristos	Sacramentele inițierii creștine	Sacramentele inițierii creștine	Sacramentele de vindecare	Sacramentele de slujire a comuniunii
Omul creștin în mijlocul semenilor	Viața Bisericii în primele veacuri	Viața Bisericii în Evul Mediu	Viața Bisericii în epoca modernă și contemporană	Viața Bisericii locale

Contexte și medii de învățare

Nevoia de a motiva elevii pentru învățare și de a-i pregăti pentru a percepe religia ca parte componentă a vieții cotidiene presupune îmbinarea între activități de învățare organizate în contexte formale, nonformale și informale. Prin specificul ei, educația religioasă permite valorificarea didactică a unor contexte variate de învățare:

- sala de clasă – lecții clasice, întâlniri cu personalități relevante pentru domeniul religiei, discuții pe teme religioase cu părinți sau cu alți membri ai comunității;
- bibliotecă – identificarea de cărți relevante pentru domeniul educației religioase, organizarea unor activități de lectură, participarea la întâlniri cu diferite personalități;
- biserică – participarea și observarea anumitor slujbe bisericești, obiecte de cult; discuții cu preotul pe teme religioase sau pentru a organiza în comun diferite evenimente la nivelul comunității;
- muzee – vizitarea unor expoziții tematice; prezentarea rezultatelor unor proiecte;
- mănăstiri, alte lăcașuri de cult – activități de observare a spațiilor sau obiectelor cu caracter sacru,

- discuții cu specialiști, dialoguri cu duhovnici;
- mediul virtual, Internet – utilizarea unor platforme educaționale, căutarea de informații și imagini cu caracter religios din spațiul proxim sau din alte arealuri geografice și culturale; urmărirea de secvențe muzicale, liturgice corelate cu temele planificate;
 - alte spații informale (cinematograf, stradă, parc) – vizionarea unor filme pe teme cu relevanță religioasă, observarea comportamentelor oamenilor și analizarea acestora din perspectiva valorilor moral-religioase;
 - comunitate – organizarea unor acțiuni de voluntariat pentru sprijinirea persoanelor aflate în situații defavorizate; acțiuni comunitare de îngrijire a mediului fizic; organizarea de expoziții, târguri, mini-campanii.

Aspecte privind evaluarea

Alături de metodele tradiționale de evaluare, probele orale, scrise și practice pentru evaluarea competențelor specifice dobândite de elevi, se recomandă a fi utilizate și metode complementare/alternative de evaluare, cum ar fi: observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor, proiectul, portofoliul, autoevaluarea precum și activități practice, realizarea unor activități care să valorifice achizițiile elevilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini moral-religioase, analiza produselor activității elevilor.

De asemenea, exemplele de activități de învățare oferă numeroase sugestii pentru organizarea unor contexte de autoevaluare și reflecție asupra celor învățate, cu rol de valorizare a intereselor și abilităților personale, de interiorizare a valorilor și de identificare a modurilor de aplicare a acestora în viața personală și a comunității.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către elevi în contexte nonformale sau informale, ce au relevanță pentru domeniul educației religioase. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui elev în parte.

Ca urmare, în cadrul orei de *Religie*, cele mai importante funcții ale evaluării sunt funcția de reglare a strategiilor de predare-învățare și funcția motivațională a elevului pentru propria devenire.

Grup de lucru

Timiș Vasile	Ministerul Educației Naționale
Horga Irina	Institutul de Științe ale Educației
Zăbavă Mihaela	Centrul Național de Evaluare și Examinare
Fodoca Maria	Liceul Greco-Catolic „Timotei Cipariu” București
Avram Rodica	Liceul Teologic Greco-Catolic „Vasile cel Mare” Blaj, județul Alba
Tușa Adriana	Liceul Teoretic „Nicolae Bălcescu” Cluj-Napoca, județul Cluj